

II MONITORING IMPLEMENTACIJE POSTOJEĆIH ZAKONA

1. Zakon o javnom informisanju

1.1. Implementacija Zakona o javnom informisanju, obrađena je, jednim delom i kroz odeljak o slobodi izražavanja.

1.2. Prvostepena presuda Prvog osnovnog suda u Beogradu, doneta zbog teškog oblika diskriminacije LGBT populacije, protiv Dragana Markovića Palme, gradonačelnika Jagodine, predsednika parlamentarne političke stranke Jedinostvena Srbija (JS) i doskorašnjeg narodnog poslanika te stranke u Skupštini Srbije, imala je svoj epilog i na Televiziji „Pink“. Urednik gej magazina „Optimist“, Predrag Azdejković, izjavio je da mu je gradonačelnik Jagodine 7. novembra u zgradi TV „Pink“, najpre pretio, a onda ga cimeo za ruku. Njih dvojica trebalo je, naime, da gostuju u emisiji „Magazin In“, koja je za svoju temu imala različitosti u Srbiji. „Čim me je video, počeo je da besni kako su mu smestili i kako nije znao da će gostovati sa mnom. Bio je gnevan jer ga je Boban Stojanović (predsednik Kvirija centra) nedavno nazvao budaletinom i onda se bukvalno obrušio na mene“, izjavio je Azdejković za dnevni list „Alo!“. Palma se tokom rasprave osvrnuo i na presudu kojom je osuđen za tešku diskriminaciju LGBT osoba. „Alo!“ tvrdi da je Marković rekao da je njega samo potplaćeni sudija mogao da osudi, te da će presuda biti ukinuta na Apelacionom sudu! Urednica i voditeljka „Magazina In“, Sanja Marinković, na kraju je otkazala Azdejkoviću gostovanje u emisiji.

Otkazivanje Azdejkovićevog gostovanja u emisiji izazvalo je pažnju jednog dela medija, koji su se prevashodno bavili pitanjem da li je između Markovića i Azdejkovića došlo do fizičkog sukoba ili ne. Pri tome je „Pink“ optužio Azdejkovića da je želeo da zlorabiti gostovanje u magazinskoj emisiji, kao i da je ovo slučaj u kojem gej i lezbijske organizacije „zlorabljavaju druge ljude, lažno predstavljajući probleme kojih nije bilo“. Marković je izjavio da je poznato da homoseksualci „po svaku cenu žele da budu u žiži javnosti, pa kako njihov privatni život nikom nije interesantan, moraju stalno da izmišljaju da ih neko napada, jer kako bi se inače pojavili u sredstvima informisanja“. Izostala je, međutim, analiza posledica ovog incidenta sa aspekta, kako zabrane govora mržnje propisanog Zakonom o javnom informisanju, tako i sa aspekta opštih programskih standarda propisanih Zakonom o radiodifuziji. U konkretnom slučaju, opravdano se moglo i moralo postaviti pitanje uređivačke opravdanosti pozivanja u program koji je trebalo da se bavi različitostima u Srbiji, čoveka za koga se nedelju dana ranije saznalo da je prvostepeno osuđen za diskriminaciju LGBT populacije. Da stvar bude još gora, iz iste emisije, nakon sukoba dvojice pozvanih

gostiju, odstranjuje se predstavnik diskriminisanе grupe, a ne onaj ko je osuđen za diskriminaciju. Svođenje čitave problematike isključivo na pitanje da li je bilo fizičkog kontakta, moglo bi da implicira da homoseksualce, doduše, ne treba tući, ali da su uvrede na njihov račun prihvatljive, kao i da su homoseksualci dobrodošli na televiziju samo ukoliko su u dobrim odnosima sa heteroseksualnim gostima u istim emisijama. Takođe, odstranjivanje Azdejkovića iz emisije moglo bi da bude i slika stanja u srpskim medijima generalno, u kome su ovi prinuđeni da podilaze političarima u toj meri, da im prepuštaju čak i da vrše selekciju gostiju u programima.

2. Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina

2.1. Nacionalni savet Mađara (NSM) usvojio je Medijsku strategiju koja bi, kako se navodi u tom dokumentu, do 2016. godine trebalo da unapredi kvalitet i profesionalnost medija na mađarskom jeziku u Vojvodini, piše „Dnevnik“. Za Strategiju je glasao 21 član saveta, pet je bilo protiv, a jedan uzdržan. Većinu u tom Nacionalnom savetu ima Savez vojvođanskih Mađara (SVM), dok su u opoziciji predstavnici ostalih stranaka vojvođanskih Mađara i Demokratske stranke. Kako prenosi dnevni list na mađarskom „Magyar Szó“, savetnica NSM-a za informisanje, Eržebet Zita Šimon, konstatovala je da dokument „nije konačan“, te da on to i ne može da bude, imajući u vidu promenljivost najšireg okruženja. Član NSM Laslo Rac Sabo rekao je da je potrebno vratiti slobodu medija, te da, budući da NSM funkcioniše kao politička organizacija, mediji koji mu pripadaju ne mogu da budu slobodni. Janoš Hadži, takođe član NSM, zamerio je što strategijom nije preciziran način na koji će za ostvarivanje zacrtanih ciljeva, recimo za 24-časovni radio i tv-program, biti obezbeđena neophodna materijalna sredstva. Predsednik Pokreta mađarske nade, Balint Laslo, izrazio je nezadovoljstvo što će, kako je rekao, aktuelni odnos snaga na političkoj sceni vojvođanskih Mađara „biti zabetoniran“ sprovođenjem strateške odrednice da vojvođanske mađarske političke stranke u medijima treba da budu zastupljene srazmerno „njihovoj težini i aktivnostima“. Članovi NSM iz redova nevladine organizacije „Humentis“, bliske Demokratskoj stranci, kritikovali su sadržaj Medijske strategije vojvođanskih Mađara, uz ocenu da je on, sa jedne strane, utopistički, a da sa druge strane, neopravdano daje prednost medijima čiji su osnivači ili suosnivači visoki predstavnici Saveza vojvođanskih Mađara, odnosno Nacionalni savet Mađara, u odnosu na komercijalne manjinske medije. Prema oceni Atila Čengerija, cilj NSM je izgradnja centralizovane medijske mreže koja može politički da se usmerava.

Nacionalni saveti, u skladu sa Zakonom o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, jesu predstavnička tela koja se osnivaju radi ostvarivanja prava nacionalnih manjina na

samoupravu u kulturi, obrazovanju, obaveštavanju i službenoj upotrebi jezika i pisma. Saveti predstavljaju nacionalne manjine u oblasti obrazovanja, kulture, obaveštavanja na jeziku nacionalne manjine i službene upotrebe jezika i pisma, učestvuju u odlučivanju ili odlučuju o pitanjima iz tih oblasti i osnivaju ustanove, privredna društva i druge organizacije iz tih oblasti. Zakonom je izričito predviđeno i da Nacionalni savet usvaja strategiju razvoja informisanja na jeziku nacionalne manjine, u skladu sa strategijom Republike Srbije. Nacionalni savet Mađara izazvao je brojne kontroverze u poslednje vreme pojedinim svojim odlukama koje su ocenjene kao neprihvatljivo mešanje u medijske slobode. Prvo je, juna ove godine, Nacionalni savet, na predlog Upravnog odbora „Magzar Szo-a“, smenio urednika ovog lista Čabu Presburgera, i pored protivljenja većine članova redakcije. Tom prilikom, Presburgeru je zamereno što nije dovoljno izveštavao o radu predsednika Skupštine Vojvodine i člana Saveza vojvodanskih Mađara, Šandora Egerešija, kao i da se novinari lista nisu pojavili na više konferencija za novinare koje je organizovao Savez vojvodanskih Mađara, stranke koja ima većinu i u Nacionalnom savetu Mađara. Već tokom septembra, smenjen je i Rudolf Mihok, direktor Pannon RTV, regionalne medijske kuće na mađarskom jeziku sa sedištem u Subotici, čiji je suosnivač Nacionalni savet Mađara. Potpredsednik Nacionalnog saveta Mađara tom prilikom je izjavio da je jedan od razloga Mihokove smene prekid televizijskog prenosa centralnog obeležavanja mađarskog nacionalnog praznika posvećenog osnivaču države i prvom mađarskom kralju, Ištvanu. Usvajanje spornog teksta medijske strategije vojvodanskih Mađara, u kontekstu smena u medijima čija osnivačka prava je Nacionalni savet Mađara preuzeo, potvrđuju svu problematičnost pojedinih rešenja Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina. Ispostavlja se ponovo da je taj Zakon otvorio prostor da se ovlašćenja poverena savetima, kao predstavničkim telima manjina koja se biraju na izborima, zloupotrebljavaju tako što se stavljaju u funkciju interesa, ne manjinske zajednice u celini, već političkih partija koje ostvare većinu u samom nacionalnom savetu.